

Araştırma Makalesi

BORÇLUNUN HALİNE MÜNASİP EVİNİN TASARRUFUN İPTALİ DAVASINA KONU OLUP OLMAYACAĞI SORUNU

Damla GÜRTÜRK*
ORCID: 0000-0002-2919-0309

ÖZ

Mallarına haciz konulması ya da haklarında iflas kararı verilmesi ihtimali olan borçlular, uygulamada çeşitli tasarruflarda bulunarak alacaklılarından mal kaçırmaktadır. Borçlunun mevcut malvarlığından alacağını tahsil edemeyen alacaklı, kendisine zarar veren tasarrufların iptali için dava açabilmektedir. Borçlunun haline münasip evi İcra İflas Kanunu'nun m. 82/I, b. 12 hükmü gereği haczi kabil olmayan malvarlığı değerlerinden biridir. Tasarrufun iptali davasıyla borçlunun hangi tasarruflarının iptal edilebileceği doktrin ve Yargıtay içtihatlarıyla ortaya konulmakta olup borçlunun haline münasip evini üçüncü bir kişiye devretmesi halinde, bu işlemin tasarrufun iptali davasına konu olup olmayacağına ilişkin farklı görüşler ileri sürülmektedir.

Anahtar Sözcükler: *İcra ve iflâs hukuku, haciz, haczedilmezlikten feragat, haczedilemez mallar, tasarrufun iptali davası, hacizden muafiyet, haline münasip ev, meskeniyet iddiası.*

Research Article

ON WHETHER TRANSFER OF DEBTOR'S PROPER HOUSE CAN BE A SUBJECT TO ACTION FOR ANNULMENT OF DISPOSITION

ABSTRACT

Debtors whose asset is under the prospect of being foreclosed or given decree of bankruptcy may cover their assets from the creditors by conducting miscellaneous dispositions. The creditor, who cannot collect his receivable from the debtor's present assets, has right to file an annulment action of the dispositions which harmed him. Pursuant to the Article 82/I-12 of the Enforcement and Bankruptcy Law, the proper house of the debtor is one of the non-seizable possessions. The doctrine and the precedent of the Supreme Court put forward which dispositions of the debtor can be annulled, and in case of annulment of the dispositions, different opinions are given as to whether this transaction can be subject to the annulment action of the disposition if the debtor transfers his house to a third party.

Key words: *Enforcement and bankruptcy law, seizure, relinquishment of non-seizability, non-seizable goods, annulment action of disposition, exemption from the foreclosure, proper house, the claim of residency.*

* Arş. Gör., Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Ana Bilim Dalı, damlagurturk@gmail.com. Received / Geliş tarihi: 24.09.2019 - Accepted / Kabul tarihi: 27.12.2019

GİRİŞ

Borçlu borcunu ifa etmediği takdirde, alacaklı alacağını tahsil etmek amacıyla borçlunun malvarlığına müracaat eder. Kural olarak borçlunun tüm malvarlığı unsurları hacze konu teşkil etmektedir. Ancak birtakım insani düşünceler ve kamu düzeni nedeniyle borçlunun bazı malvarlığı değerlerinin haczi kabil olmadığı kabul edilmiştir (İİK m. 82, 83). Bunlardan biri de İİK¹ m. 82/I, b. 12 hükmü gereği borçlunun haline münasip evdir. Borçlunun malları haczedilmeden veya hakkında iflas kararı verilmeden önce, ne haczi kabil olmayan malları ne de diğer malvarlığı unsurları üzerinde tasarruf yetkisi kısıtlanmış değildir. Borçlu haline münasip evi üzerinde ipotek tesis edebileceği gibi üçüncü bir kişiye de devredebilir. Borçlunun bu yöndeki tasarruflarının iptali için, alacaklının tasarrufun iptali davası açıp açamayacağı yahut açılan davada borçlunun meskeniyet iddiasında bulunup bulunamayacağı tartışmalı bir husustur. Zira bir görüşe göre tasarrufun iptali davasına konu olan tasarruf işlemlerinin haczi kabil malvarlığı değerlerine ilişkin olması gerekmektedir. Bu konuda Yargıtay'ın da birbirinden farklı kararları bulunmaktadır. Yargıtay ağırlıklı olarak, borçlunun haline münasip evi üzerinde tasarrufta bulunmasıyla haczedilmezlikten feragat ettiğini, bu sebeple tasarrufun iptali davasında haczedilmezlik iddiasında bulunamayacağını içtihat etmiştir. Aksi yönde bazı kararlarında ise, haczedilemez bir malın malvarlığından çıkarılmasının tasarrufun iptaline konu olamayacağını belirtmiştir.

Çalışmamızda, öncelikle tasarrufun iptali davasının konusu ve hangi tasarrufların bu kapsamda olabileceği açıklanacak olup haline münasip ev kavramı ve haczedilmezlik iddiası üzerinde durulacaktır. Borçlunun haline münasip evi üzerinde yaptığı tasarrufların haczedilmezlikten feragat anlamına gelip gelmeyeceği tartışma konusudur. Bu hususu değerlendirebilmek için meskeniyet iddiasının istisnalarından olan haczedilmezlikten feragat kavramı irdelenecektir. Bu minvalde, doktrinadaki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında haline münasip evin tasarrufun iptali davasına konu olup olamayacağı değerlendirilecektir.

1. Tasarrufun İptali Davasının Genel Özellikleri

Tasarrufun iptali davasının genel özellikleri kapsamında; amacı, hukuki niteliği ve konusu üzerinde durulacak olup hangi tasarrufların iptal davasının konusunu oluşturacağını belirleyebilmek için tasarruf kavramı ve tasarrufun alacaklılara zarar vermesi hususuna değinilecektir.

1.1. İptal Davasının Amacı ve Hukuki Niteliği

Tasarrufun iptali davasına ilişkin doktrin ve Yargıtay kararlarındaki tanımlar ana hatlarıyla birbirine paralel olup bu kapsamda yapılacak genel tanıma göre; tasarrufun iptali davası, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak niyetiyle yaptığı tasarrufları işlemlerin, kesin ya da geçici aciz vesikasına sahip alacaklı tarafından, alacağına

---

¹ 2004 sayılı İcra İflas Kanunu 19.06.1932'de 2128 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış ve 04.09.1932'de yürürlüğe girmiştir.

yetecek kadarıyla cebri icra sahasına sokulmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tabi, şahsi bir eda davasıdır².

Bu doğrultuda tasarrufun iptali davasının amacı; alacaklının alacağını tahsil edebilmesi için, borçlunun mal kaçırmaya yönelik tasarruflarının iptali ile tasarruf konusu şeyin yeniden alacaklının cebri icra sahasına girmesini sağlamaktır³. Diğer bir deyişle, dava sonucunda alacaklının tasarruf konusu mal ve haklar üzerinde cebri icra yetkisini kullanabilmesi amaçlanmaktadır. Hukuki niteliği itibariyle tasarrufun iptali davası aynı değil, şahsi nitelikte bir davadır⁴. Yargıtay da birçok kararında tasarrufun iptali davasının şahsi nitelikte bir dava olduğunu belirtmiştir⁵. Tasarrufun iptali

- ² **Baki Kuru:** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, Legal Yayınevi, İstanbul 2016, s. 671; **Ali Güneren:** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarruf İptal Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s. 1; **Talih Uyar:** Tasarrufun İptali Davaları, 5. b., Bilge Yayınevi, Ankara 2018, s. 3, 4; **İzzet Karakaş/Erol Ertekin:** Tasarrufun İptali Davaları, Ankara 1998, s. 15; **Nazif Kaçak:** Tasarruf İptal Davaları, Ankara 2008, s. 17; **Timuçin Muşul:** İcra İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2. b., Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 17; **Timuçin Muşul:** İcra ve İflas Hukuku Esasları, 6. b., Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 857; **Mehmet Kamil Yıldırım/ Nevhis Deren-Yıldırım:** İcra ve İflas Hukuku, 7. b., Beta Yayınevi, İstanbul 2016, s. 565; **Ejder Yılmaz:** İcra İflas Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 1203; **Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin-Özkan/Muhammet Özekes:** İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 525, 526; **Erhan Günay:** Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası), 4. b., Ankara 2016, s. 20; **Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar-Ayvaz:** İcra ve İflas Hukuku, 3. b., Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 533; **Orhan Eroğlu:** Açıklamalı- İçtihatlı Tasarrufun İptali Davaları ile Muvazaa Davaları ve Karşılaştırılması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 22; **Mehmet Taze:** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007, s. 5. **Yargıtay 17. HD., 26.06.2014, E. 2014/10780, K. 9961:** “İptal davası; borçlunun alacaklısını zarara uğratmak kastıyla mal varlığından çıkarmış olduğu mal ve hakların veya bunların yerine geçen değerlerin, tasarruftan zarar gören alacaklının, alacağını elde etmesi amacıyla dava açarak tekrar borçlunun mal varlığına geçmesini sağlaması şeklinde tanımlanabilir.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019)
- ³ **Mustafa Oskay/Coşkun Koçak/Adnan Deynekli/Ayhan Doğan:** İİK Şerhi, Madde 277-370, C: 5, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 6028; **Muşul (Tasarrufun İptali Davaları), s. 23; Muşul (İcra), s. 860; Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin-Özkan/ Özekes, s. 525; Baki Kuru: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. b., Ankara 2013, s. 1397; Baki Kuru/Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz: İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 27. b., Ankara 2013, s. 612; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 533; Kuru (İstinaf) s. 671; Yıldırım, Deren-Yıldırım, s. 565, 566; Yılmaz (Şerh), s. 1203; Eroğlu, s. 28; Günay, s. 19.**
- ⁴ **Bilge Umar:** Türk İcra İflas Hukukunda İptal Davası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1963, s. 19; **Mehmet Kamil Yıldırım: İcra İflas Hukukunda İptal Davaları,** İstanbul 1995, s. 138; **Karakaş/Ertekin, s. 17; Haşmet Sırrı Akşener: İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları,** İstanbul 2007, s. 27; **Timuçin Muşul (Tasarrufun İptali Davaları), s. 18; Muşul (İcra), s. 857; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 526; Kuru (El Kitabı), s. 1397; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 613; Yıldırım, Deren-Yıldırım, s. 565; Arslan, Yılmaz, Taşpınar-Ayvaz, s. 534; Kuru (İstinaf), s. 671; Yılmaz (Şerh), s. 1252; Eroğlu, s. 31; Günay, s. 19.** Tasarrufun iptali davasının şahsi nitelikte bir dava olduğu hususunda doktrinde görüş birliği olduğu görülmektedir. Zira dava konusu tasarrufun iptal edilmesinde alacaklının şahsi bir hakkının olması ve mülkiyetin el değiştirmemesi sebebiyle şahsi bir dava olarak nitelendirilmektedir.
- ⁵ **Yargıtay 17. HD., 20.06.2017, E. 2015/5549, K. 2017/7016:** “Tasarrufun iptal davalarında amaç, borçlunun haciz veya iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da iyiniyet kurallarına aykırılık nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamaktır. Burada dava, taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava olmayıp, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir davadır.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019)
- Yargıtay 17. HD., 26.04.2017, E. 2016/14013, K. 2017/4648:** “Dava, İİK'nın 277 ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkindir [...] Burada dava, taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava

davasının hukuki niteliğinden ötürü, borçlunun malvarlığından çıkarmış olduğu mal ve haklar, malvarlığına geri dönmekte, yalnızca bunlar üzerinde cebri icra mümkün hale gelmektedir⁶. Dolayısıyla uyuşmazlık konusu mal hala borçlunun malvarlığındaymış gibi haciz ve satış işlemlerine maruz kalır. Ancak tasarrufun iptali davasının sonucu, malın aynına etki etmeyip tapu sicilinde bir değişikliğe sebep olmamaktadır. Alacaklının alacağını tahsilinden sonra geriye kalan bakiye, borçluya değil, hala malın mülkiyetini haiz olan üçüncü kişiye iade edilir⁷.

Tasarrufun iptali davasının sonucundan yalnızca davayı açan alacaklı yararlanacak olup süresi içinde dava açmayan diğer alacaklıların aynı hakkı elde etmeleri mümkün değildir⁸. Dolayısıyla tasarrufun iptali davası ile alacaklı, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarruf işleminin yalnızca kendisi açısından geçersizliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Dava sonucunda alacaklı için kişisel bir hak doğduğu ve mülkiyet el değiştirmedigi için davanın şahsi nitelikte olduğu açıktır.

1.2. İptal Davasının Konusu

Borçlunun alacaklılarının menfaatini zedeleyen ve malvarlığını azaltıcı nitelikteki her türlü hukuki işlemi tasarrufun iptali davasının konusunu teşkil eder⁹. Hatta bazı durumlarda, borçlunun pasif bir hareket sergileyerek aktifini artırıcı işlemleri yapmaması dahi tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturur¹⁰. İİK m. 278, 279 ve 280'de hangi tasarrufların iptal davasına sebep olabileceği ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre, ivazsız tasarruflar, aciz halinde yapılan tasarruflar ve alacaklıları ızzar kastıyla yapılan tasarruflar bu kapsamdadır. Belirtilen bu iptal sebepleri sınırlı sayıda (numerus clausus, tahdidi) değildir. Ayrıca İİK m. 281/I gereğince, hâkim tasarrufun

olmayıp, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir davadır.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019)

⁶ **Baki Kuru**; *İcra ve İflas Hukuku*, C: IV, 3. b., İstanbul 1997, s. 3559; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** (C: 5), s. 6028; **Muşul**, (*Tasarrufun İptali Davaları*), s. 20; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes**, s. 536; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 623; **Yıldırım, Deren-Yıldırım**, s. 581; **Kuru** (*İstinaf*), s. 664; **Yılmaz** (*Şerh*), s. 1250; **Eroğlu**, s. 30; **Kuru** (*El Kitabı*), s. 1434.

⁷ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes**, s. 536

⁸ **Yıldırım**, s. 273; **Kuru** (C: IV), s. 3559; **Akşener**, s. 777; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan**, (C: 5) s. 6028, 6029; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes**, s. 537; **Kuru** (*El Kitabı*), s. 1436; **Kuru/Arslan/Yılmaz** (*Ders Kitabı*), s. 623; **Arslan, Yılmaz, Taşpınar-Ayvaz**, s. 539, 540; **Kuru** (*İstinaf*), s. 677.

Yargıtay 12. HD., 14.11.1994, E. 1994/14056, K. 1994/14245: “Tasarrufun iptali kararı tasarrufu iptal edilen mal üzerinde alacaklının haciz koydurarak sattırmak suretiyle alacağını tahsil imkânını vermektedir. Mülkiyet üçüncü kişi üzerinde kalmaktadır. Bu itibarla hangi dosya için tasarrufun iptaline karar verilmişse o doysa alacağı için haczedilebilir ve satılabilir. Tasarrufun iptaliyle ilgili olmayan dosyalarda haciz konulması ve satışı mümkün değildir. Mercice bu yön gözetilerek şikâyetin kabulüne karar verilmek gerekirken yazılı gerekçeyle reddi isabetsizdir.” (**Akşener**, s. 801, 802).

⁹ **Talih Uyar**, “*Tasarrufun İptali Davalarının Konusu*” (TBB Dergisi, 2008, S: 78, (s. 287-314), s. 288; **Muşul** (*Tasarrufun İptali Davaları*), s. 34; **Eroğlu**, s. 28.

¹⁰ **Yargıtay 17. HD., 11.03.2013, E. 2012/6602, K. 2013/3146**: “Borçlunun kendi adına kayıtlı mallar üzerinde tasarruf yapması ve bu tasarruflar için iptal davası açılması mümkün olduğu gibi borçlunun mamelekinin aktif bölümünü azaltıcı işlemler yapması ya da aktifini artırıcı işlemleri yapmaması da tasarrufun iptali davalarına konu yapılabilir.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 03.05.2019)

iptali davalarını somut olayın özelliklerini dikkate alarak serbestçe değerlendirip çözüme kavuşturacağı için, davacının dayandığı iptal sebebi ile bağlı değildir.

1.2.1. Tasarruf Kavramı

Tasarrufun sözcük anlamı; egenim, bir şeyden faydalanabilme ve o şey üzerinde istenilen hukuki ya da fiili işlemleri yapabilme kudreti; harcama, harcamada bulunmadır¹¹. Tasarruf işlemi ise, bir hakka ya da hukuki ilişkiye doğrudan doğruya etki eden, onu diğer tarafa geçiren, değiştiren, içeriğini kısıtlayan veya sona erdiren işlemdir¹². Buradaki tasarruftan kasıt, borçlunun alacaklıların menfaatini zedeleyen her türlü tasarruf işlemi olup en geniş şekilde yorumlamak gerekir¹³. Tasarruf işlemleri, hukuki işlemlerin¹⁴ yalnızca bir bölümünü oluşturmakta olup borçlunun mal kaçırmak kastıyla yaptığı tüm işlemleri ifade etmek için yetersiz kalmaktadır¹⁵. Hukuki işlem kavramından daha geniş olan hukuki fiiller¹⁶ tasarrufun iptali davasına konu teşkil ederler¹⁷. Tasarruf işlemlerine örnek olarak borçlunun taşınır veya taşınmaz bir malını devretmesi yahut başkasının lehine ipotek tesis etmesi gösterilebilir.

1.2.2. Yapılan Tasarrufun Alacaklıya Zarar Vermesi

Tasarrufun iptali davası, alacaklının alacağını tahsil edemediği durumlarda söz konusu olur. Diğer bir deyişle, borçlunun malvarlığından alacağını tahsil edemediği için zarara uğrayan alacaklı, tasarrufun iptali davasına başvurur. Tasarrufun iptali davasının objektif unsuru alacaklının zarara uğramış olmasıdır¹⁸. Buna göre dava konusu tasarruf alacaklıların menfaatini zedelemeyse iptali istenemez¹⁹.

¹¹ Ejder Yılmaz: *Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 1331, 1332.

¹² Yıldırım, s. 154; Uyar (*Iptal Davasının Konusu*), s. 287, 288; Karakaş/Ertekin, s. 133.

¹³ Kuru (*El Kitabı*), s. 1398; Kuru (*İstinaf*) s. 665.

¹⁴ Hukuki işlem, doktrinde, hukuki sonuç doğurmaya yönelik irade beyanları olarak tanımlanmaktadır. (M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C: I, İstanbul 2018, s. 36.)

¹⁵ Güneren, s. 6; Uyar (*Iptal Davasının Konusu*), s. 287; Eroğlu, s. 27.

¹⁶ Hukuki fiil, doktrinde, kendisine hukuk düzenince hukuki bir sonuç bağlanmış olan beşeri fiiller olarak tanımlanmaktadır. (Umar: s. 54 vd.)

¹⁷ Umar, s. 55; Yıldırım, s. 141-143; Kuru (C: IV), s. 3410; Muşul (*Tasarrufun İptali Davaları*) s. 33; Uyar (*Iptal Davasının Konusu*), s. 288.

¹⁸ Yıldırım, s. 140, 154; Güray Erdönmez, *Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali*, 2. b., İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019, s. 105, 130; İdil Tuncer Kazancı: *Tasarrufun İptali Davalarında İspat*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s. 41.

Tasarrufun iptali davasının sübjektif unsurları ise, borçlunun alacaklılara zarar verme kastıyla hareket etmesi ile üçüncü kişinin borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastını bilmesidir. Ancak sübjektif unsurlar iptal davası sebeplerinden hepsinde değil, yalnızca bazılarında şart olarak aranmaktadır. Örneğin İİK m. 278 için sübjektif şart öngörülmemişken, İİK m. 280 için, borçlunun alacaklılara zarar verme kastının bulunması ile borçlunun mali durumunun ve zarar verme kastının üçüncü kişi tarafından bilinmesi aranmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz: Erdönmez, s. 172 vd). İİK m. 279 için ise, borçlunun mali durumunun üçüncü kişi tarafından bilinmesi, hükmün ikinci fıkrasında kurtuluş beyinesi olarak düzenlenmiş olup bu hususun sübjektif şart olup olmadığı tartışmalıdır (Ayrıntılı Bilgi için bkz: Tuncer Kazancı, s. 164 vd).

¹⁹ Yıldırım, s. 154.

Bunun yanı sıra, borçlu ile üçüncü kişi arasında gerçekleşen tasarrufun öncelikle iktisadi bir değer taşınması ve borçlunun malvarlığına yönelik olması gerekir²⁰.

2. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olan Tasarrufun Borçlunun Haline Münasip Evine İlişkin Olması

Türk hukukunda borçlunun haline münasip evi haczedilemez mallar arasında yer almaktadır. Borçlunun haline münasip evi üzerinde tasarrufta bulunması halinde, bu tasarrufun alacaklı tarafından iptal davasına konu edilip edilemeyeceğini değerlendirebilmek için öncelikle haline münasip evin haczedilmezliği hususunu irdelemek gerekir.

2.1. Haline Münasip Evin Haczedilmezliği

2.1.1. Hukuki Dayanağı

İcra takibinin kesinleşmesinin ardından alacaklının isteği üzerine borçlunun malvarlığına ait hak ve mallara, takip konusu borç, faiz alacağı ve takip masraflarına yetecek kadarıyla devlet organları aracılığıyla hukuken el koyulması işlemine haciz denir²¹.

Haciz işleminin amacı borçlunun taşınır ve taşınmaz mal veya haklarının devlet eli ile sattırılarak alacaklının alacağına kavuşmasını sağlamaktır. Alacaklının alacağına kavuşmasına hizmet ederken, borçlunun ve ailesinin asgari hayat standardına ve toplu içerisindeki sosyal ve ekonomik varlığının devamına zarar vermemek gerekir. Her ne kadar borçlu borçlarından tüm malvarlığı ile sorumlu olsa da kanun koyucu birtakım sosyal ve kamusal düşüncelerle bazı malvarlığı değerlerinin haczedilemeyeceğini öngörmüştür²².

Tamamen haczedilemez nitelikteki mallar İİK m. 82’de bentler halinde sınırlı sayıda sayılmıştır. İİK m. 82’nin 12. bendinde borçlunun haline münasip evi haczedilemez mallar arasında belirtilmiştir. Sosyal ve insani düşüncenin bir gereği olarak, haline münasip evi haczedilen borçlunun yaşayacağı zorluk ve sıkıntıları engellemek amacıyla bu yönde bir düzenleme yapılmıştır. Zira bu tür bir durumdan yalnızca borçlu değil, söz konusu evde yaşayan herkes olumsuz etkilenecek ve borçlunun borcunu ödememesinin sonuçlarına bu kişiler de katlanmak zorunda olacaktır²³.

---

²⁰ Yıldırım, s. 154.

²¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 335; Muşul (İcra), s. 345; İlhan E. Postacıoğlu/Sümer Altay, *İcra Hukuku Esasları*, 5. b., Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 358, 359.

²² Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku*, İstanbul 1988, s. 779; Baki Kuru: “Haczi Caiz Olmayan Şeyler” (AÜHFHD 1962/1-4, s. 277-326), s. 278; Saim Üstündağ: *İcra Hukukunun Esasları*, 7. b., İstanbul 2000, s. 210; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 267; Talih Uyar: “Haczi Caiz Olmayan Mallar ve Haklar”, (Recaî Seçkin’e Armağan, Ankara 1974, s. 551-586), s. 552; İbrahim Özbay: “İcra ve İflas Hukukumuzda Haczedilmezlikten Feragat” (AÜEHFD 2005, C. IX, S. 1-2) s. 543; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 151; Yıldırım, Deren- Yıldırım, s. 144.

²³ Uğur Bulut: “Borçlunun Haline Münasip Evi Üzerinde İpotek Tesisi ve Haczedilmezlikten Feragat” (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel S., 2012, s. 1073-1103, C: 12) s. 1076.

Haline münasip evin haczedilmezliği kuralı yalnızca cüzi icrada değil, külli icrada da söz konusudur²⁴. İİK m. 82'de ve diğer özel kanunlarda haczedilemeyeceği düzenlenen mal, hak ve alacaklar iflas masasına da dâhil olmaz²⁵.

2.1.2. Haline Münasip Ev Kavramı

İcra ve İflas Kanunu m. 82/I, b. 12 hükmündeki “ev” sözcüğünden kasıt, yerel örf ve adetlere göre mesken olarak kullanılmaya uygun olan²⁶ ve bu kapsamda müstakil ev²⁷, apartman dairesi, barınak²⁸, bağ evi²⁹, bir ev ya da apartman üzerindeki elbirliği mülkiyet veya paylı mülkiyet payı³⁰ şeklinde karşımıza çıkabilecek yapılardır³¹.

Haline münasip evin tespiti, borçlunun toplumsal ve ekonomik statüsü, sosyal ihtiyaçları, aile bireylerinin sayısı, aylık kazancı gibi hususlar göz önünde bulundurularak yapılır. Buradaki aile kavramı geniş olarak yorumlanmalı ve

²⁴ Kuru (makale), s. 278; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 151.

²⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 265.

²⁶ Üstündağ, s. 223.

²⁷ Yargıtay 12. HD., 04.06.2018, E. 2942, K. 5735: “Borçlunun arsada bulunan hissesine göre arsa değeri hesaplanırken 2 katlı binanın değerinin tamamı hesaplamaya dahil edilerek, meskeniyet şikayetine konu evin değeri 133.348 TL olarak bulunmuştur. Haline münasip eve yönelik olarak; “Yapmış olduğumuz araştırmada 7 kişinin yaşayabileceği bir daire veya müstakil evin değeri 100.000,00TL ve 150.000,00TL arasındadır. Dosyada belirtilen icra borcu ödendikten sonra geriye kalan para ile 7 kişinin ikamet edebileceği bir konut alınmayacağı ...” hususuna yer verilmiştir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 04.05.2019)

²⁸ Yargıtay 12. HD., 31.03.2005, E. 2976, K. 6893: “Meskeniyet itirazında bulunulan ev mahkemece haczin kaldırılmasına karar verilen 1859 nolu parsel içinde bulunmaktadır. Bilirkişi raporunda; evin minimum şartlarda barınmayı sağlandığı belirtilmektedir. Açıklanan nedenle; ev ile ilgili meskeniyet iddiasının kabulüne karar verilmesi gerekirken, ev ayrı tutularak yazılı şekilde “evin barınak olduğu, bir ailenin oturmasına münasip mesken niteliğinde bulunmadığı”ndan bahisle meskeniyet iddiasının reddine karar verilmesi isabetsizdir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 04.05.2019)

²⁹ Yargıtay 12. HD., 16.12.1999, E. 16142, K. 16578: “Meskeniyet şikayetine konu teşkil eden taşınmazın bağ evi vasfında olması ve yazılı olarak belli bir dönemde kullanılması, tek başına meskeniyet şikayetine engel teşkil etmez. Dairemizin süreklilik arzeden yerleşik içtihatlarına göre; borçlunun bu yerle ilgili meskeniyet şikayeti bakımından seçim hakkını engelleyen yasal bir hüküm bulunmamaktadır. O halde merciice işin esası incelenip asıl olacak sonuca göre bir karar verilmek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 04.05.2019)

³⁰ Yargıtay 12. HD., 22.12.2016, E. 7418, K. 25973: “İİK'nun 82. maddesinin 1. fıkrasının 12. bendi gereğince; borçlunun “haline münasip” evi haczedilemez. Buna göre, kanun maddesinde yer alan evden maksat, yerel geleneklere yani mahalli örf ve adete göre mesken (konut) olarak kullanılmaya elverişli yerlerdir. Bağımsız ev, apartman dairesi, kat mülkiyeti kanununa tabi bağımsız bir bölüm veya bir apartmandaki paylı mülkiyet veya el birliği mülkiyeti payı, İİK'nun 82/12. maddesi kapsamında mesken sayılır. Ancak; borçlunun boş arsası mesken sayılmaz. Eğer borçlu, boş arsa üzerine haciz tarihinden önce bina inşa etmiş ise, borçlu bu ev için meskeniyet şikayetinde bulunabilir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 01.05.2019)

³¹ Postacıoğlu/Altay, s. 444; Kuru (İcra), s. 810; Kuru (Makale), s. 305; Uyar (Makale), s. 582; Üstündağ, s. 223.

borçlunun bakmakla yükümlü olduğu ve onunla aynı meskende yaşayan kişiler bu kapsama dâhil edilmelidir³².

Borçlunun haczedilmezlik iddiasında bulunduğu meskenin mutlaka tapu sicilinde kayıtlı olması gerekmemektedir; gecekondunun bile haczedilemeyeceği dermeyan edilebilir³³. Ayrıca taşınmazın tapu sicilinde tarla ya da arsa olarak görünmesine rağmen, üzerinde mesken bulunuyorsa, haczedilmezlik şikayetinde bulunulması mümkündür³⁴.

Doktrinde, borçlunun ev sahibi olmasına rağmen kirada oturması halinde kira bedelinin de haczedilemeyeceği savunulmuştur³⁵. Nitekim böyle bir durumda borçlu, elde ettiği kira gelirine karşılık kendisi de bedel ödediğinden söz konusu kira gelirinin haczedilmemesi gerekir. Ancak elde ettiği kira bedeli ile ödediği kira bedeli arasında ciddi bir fark mevcutsa, aradaki fark haczedilebilecektir³⁶.

Yargıtay kararlarına göre, borçlunun haczedilmezlik iddiasında bulunduğu meskende bizzat oturması gerekmediğinden, kiraya verdiği evi hakkında da haczedilmezlik

- ³² **Bulut**, s. 13, 14; **Recep Akcan**: “*Borçlunun Haline Münasip Evi Ve Bilirkişiye Başvurulması*” (Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, C: 20, S: 1), s. 83; **Yıldırım/Deren-Yıldırım**, s. 147. Kuru, örnek olarak borçlu ile birlikte yaşayan evli kızı ve damadının da bu hüküm kapsamındaki aile kavramına dahil olacağını belirtmiştir (**Kuru (makale)**, s. 305). Fakat bu düşünce doktrinde eleştirilerek borçlunun evli kızı ve damadının ne kanuni olarak ne de teamüllere göre bakmakla yükümlü olduğu kişilerden olmadığından bahisle haline münasip evin tespiti yapılırken dikkate alınmamaları gerektiği ileri sürülmüştür. Bkz. **Sema Taşpınar**: “*Borçlunun Bazı Mallarının Haczedilememesi ve Nedenleri (Haczedilmezlik ve Nedenleri)*”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1994, s. 172. (Naklen: **Çenk Akil**: “*Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Haczedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)*” AUHFD, 60 (4) 2011: 775-808, s. 781.) Bizim katıldığımız görüşe göre ise, aile bireyleri belirlenirken peşin karar vermek doğru değildir. Zira borçlunun ailesine kimlerin dahil edileceği yaşadığı çevrenin geleneklerine, örf ve adetlerine göre; tüm özel hususlar göz önünde bulundurularak tespit edilmelidir (**Akil**, s. 781).
- ³³ **Mustafa Oskay/Coşkun Koçak/Adnan Deynekli/Ayhan Doğan**: İİK. Şerhi, C. 2, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 2345. **Yargıtay 12. HD., 23.11.2007, E. 21114, K. 21956**: “Borçluların, gecekondunun niteliğinde konutlarının taşınmazın arzından ayrı olarak haczedilemeyeceği yönündeki şikayetleri yerinde olmadığından mahkemenin bu yöne ilişkin ret gerekçesi yerinde ise de, adı geçenlerin sözü edilen gecekonduyu halen mesken olarak kullanma durumlarının devam edip etmediği araştırılmadan yazılı şekilde bu yöne ilişkin şikayetin de reddi isabetsizdir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 06.05.2019) **Yargıtay 12. HD., 06.07.1993, E. 8004, K. 12175**: “...Borçlu haricen satın aldığı tapulu taşınmazın üzerine gecekondunun inşa etmiştir. Gecekondunun haczine yasal bir engel yoktur. Gecekondunun 13.500.000 lira kıymetinde 45 m² alanlı bir katlı iki oda ve basit bir mutfaktan ibaret olup, borçlunun ve ailesi efradının asgari mesken ihtiyacını karşılayacak niteliktedir. Arsanın 3. Şahıs adına tapuda kayıtlı olması meskeniyet şikâyetinde bulunmasına engel değildir...” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 06.05.2019)
- ³⁴ **Yıldırım/Deren-Yıldırım**, s. 148.
- ³⁵ **Üstündağ**, s. 223, 224; **Akil**, s. 781.
- ³⁶ **Akil**, s. 782.

iddiası ileri sürebilir³⁷. Bu doğrultuda borçlunun yalnızca yazlık bir evi varsa, bu ev hakkında da haczedilmezlik iddiasının ileri sürülmesi mümkündür³⁸.

Söz konusu düzenlemelerde, borçlunun haline münasip evi haczedilemezken, ev sahibi olmayan ve kirada oturan borçluların ödemek zorunda olduğu kira bedeli göz ardı edilmiştir. Bu durum doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir³⁹. Zira aleyhinde takip başlatılmadan önce bilerek yahut bilmeyerek ev satın alan borçlu haciz tehlikesinden kurtulmuş olacak; ancak ev alabileceği parası bankada duran borçlunun işbu parası haczedilebilecektir⁴⁰.

Kanaatimizce de haline münasip bir evin maliki olan borçlu ile maliki olmamakla birlikte bu tutarda malvarlığı mevcut olan borçlu arasında ayırım yapmak kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olacaktır. Böyle bir durumda, ev almak için kullanabileceği malvarlığı değerlerine haciz konulan borçlu da haczedilmezlik iddiasında bulunabilmeli ve haline münasip ev alabilmesi için belli bir miktar kendisine verilmelidir⁴¹. Ayrıca ev sahibi olabilecek bir malvarlığına sahip olmayan borçlular açısından da; haline münasip bir ev kiralayabilmesi için gereken miktarın haczedilmemesi, yapılacak bir kanun değişikliği ile sağlanabilir⁴². Zira İİK'nun 82/I, b. 12 hükmünün getirilme amacı, borçlu ve ailesini yaşamları için gerekli olan temel ihtiyaçlardan mahrum etmemek ve borçlunun yeniden çalışıp borcunu ödeyebileceği asgari yaşam standartlarını korumaktır.

2.2. Meskeniyet İddiası

Borçlu, haline münasip evinin haczi halinde; meskeniyet iddiasında bulunarak, söz konusu evin İİK m. 82/I, b. 12 uyarınca haczi kabil olmadığını ileri sürebilecek ve böylece haczedilmesini engelleyebilecektir. Bu başlık altında borçlunun meskeniyet iddiasını nasıl ileri sürebileceği, bu iddianın nasıl değerlendirileceği ve hangi istisnai durumların söz konusu olduğu, genel kurallar çerçevesinde açıklanacak olup bu minvalde tasarrufun iptali davaları açısından değerlendirme yapılacaktır.

2.2.1. Meskeniyet İddiasının İleri Sürülmesi

İcra İflas Kanunu m. 82/I, b. 12 hükmü gereğince bir evin haczi kabil olmadığı (meskeniyet iddiası) İİK m. 16 vd. hükümlerinde düzenlenen şikâyet muhalefet yolu

³⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes s. 157; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272. Yargıtay 12. HD., 25.09.2018, E. 3631, K. 8637: "İİK'nun 82/12. maddesi gereği; meskeniyet şikâyetinde bulunulabilmesi için, borçlunun adına kayıtlı meskende bizzat oturması şart olmadığı gibi, burayı kiraya vermesi de bu talepte bulunmasına engel değildir. Ayrıca, borçlunun birden çok taşınmaz olması halinde de, bunlardan biri hakkında meskeniyet şikâyetinde bulunması mümkündür." (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 04.05.2019)

³⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 157.

³⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 153.

⁴⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 153.

⁴¹ Akil, s. 785.

⁴² Akil, s. 785.

ile ileri sürülür⁴³. İİK m. 16 gereğince şikâyet yoluna kural olarak hukuki menfaati olan herkes, haczi öğrendiği tarihten itibaren başvurabilir.

Meskeniyet iddiasının hangi süre içerisinde ileri sürüleceği hakkında doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Doktrine göre borçlu, meskeniyet iddiasını haczi öğrenmesinden itibaren yedi gün içerisinde ileri sürmelidir⁴⁴. Bu görüşe göre borçlu icra mahkemesinde şikâyet prosedürünü başlatmazsa, meskeniyet iddiasından zımnen vazgeçmiş sayılır⁴⁵. Ancak bu vazgeçme yalnızca derdest icra takibi için geçerli olup borçlunun diğer takiplerde yeniden bu iddiayı dermeyan etmesi mümkündür⁴⁶. Yargıtay içtihatları da meskeniyet iddiasının yedi günlük şikâyet süresine tabi olduğu yönündedir⁴⁷.

Kanaatimizce, meskeniyet iddiasının İİK m. 16'da düzenlenen şikâyet sebeplerinden hangisinin kapsamına gireceğini değerlendirdiğimizde; birinci fıkrada yer alan "kanuna aykırılık" sebebinin söz konusu olduğu sonucuna varabiliriz. Kanuna aykırılık hallerinde şikâyet süresi, şikâyete konu işlemin öğrenilmesinden itibaren yedi gündür (İİK m. 16/I). Buna karşılık kanundaki şikâyet sebepleri arasında düzenlenmeyen ancak Yargıtay ve doktrin tarafından kabul edilen süresiz şikâyet sebeplerinden biri "kamu düzenine aykırılık" halidir⁴⁸. Kuru ve Muşul'a göre, cebri icra organları tarafından yapılan bir işlem kanuna aykırı olup aynı zamanda kamu düzenini ihlal ediyorsa, artık şikâyetin süresiz olarak, takip sonuçlanıncaya kadar, ileri sürülmesi gerekir⁴⁹. Borçlunun haline münasip evinin haczedilememesi kuralı kamu düzenini korumak amacıyla getirilen bir hüküm olduğuna göre, meskeniyet iddiası doğrudan kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle, meskeniyet iddiasının süresiz olarak ileri sürülmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim haline münasip evin haczinin doğuracağı ağır sonuçlar karşısında yedi günlük kısa bir süreyle borçlunun şikâyet hakkını kısıtlamak, uygulama açısından da isabetli olmayacaktır.

⁴³ **Muşul** (Tasarrufun İptali Davaları), s. 448.

⁴⁴ **Kuru** (El Kitabı), s. 516; **Muşul** (Tasarrufun İptali Davaları), s. 447. Aksi yönde görüş: Akil, kamu düzeninin temini düşüncesi esas alınarak söz konusu şikâyetin bir süreye tabi olmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Yazara göre, borçluyu zor duruma düşüreceği düşüncesiyle haciz dışı tutulan mallara ilişkin herhangi bir süreye tabi olmaksızın şikâyet yoluna gidilebilmesi gerekir (**Akil**, s. 789, 790).

⁴⁵ **Kuru** (El Kitabı), s. 516.

⁴⁶ **Kuru** (El Kitabı), s. 516; **Kuru** (İcra), s. 820, 821; **Özbay**, s. 555.

⁴⁷ Yargıtay'ın bu yöndeki kararları için bkz: **Hakan Pekcanitez ve Cemil Simil: İcra İflas Hukukunda Şikâyet**, İstanbul 2017, s. 179 vd.

⁴⁸ **Muşul** (İcra), s. 68; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes**, s. 63.

⁴⁹ **Muşul** (İcra), s. 68; **Kuru** (El Kitabı), s. 109-110. Ancak daha önce belirttiğimiz gibi, burada anılan yazarlar meskeniyet şikâyetinin süresiz olmadığı, 7 gün içerisinde ileri sürülmesi gerektiği görüşündedir. **Yargıtay HGK., 11.05.2011, E. 2010/12-724, K. 2011/289**: "İcra ve İflas Kanunu'nun 16. maddesinin birinci fıkrasına göre kural olarak şikâyet yedi günlük süreye tabi olmakla birlikte, aynı maddenin ikinci fıkrasında, bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet yoluna gidilebileceği hükmü öngörülmüş; ikinci fıkrada yazılı olmayan, icra dairesinin kamu düzenine aykırı işlemlerine karşı şikâyetin de süreye tabi bulunmadığı ilkesi, uygulama ve doktrinde yerleşmiştir. O halde; borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatini korumak için konulmuş amir hükümlere aykırı olarak yapılmış olan işlemlere karşı, icra takibi bitinceye kadar her zaman şikâyet yoluna gidilebilecektir." (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 06.05.2019)

2.2.2. Meskeniyet İddiasının Değerlendirilmesi

Evin kıymet takdiri üzerine haczedilip haczedilemeyeceğinin takdiri öncelikle icra müdürüne aittir⁵⁰. Haciz işleminin somut olayın özelliklerine uygun yapılmaması halinde alacaklı veya borçlunun şikâyet hakkı saklıdır⁵¹. Buna karşılık Yargıtay, borçlunun meskeniyet iddiasına icra müdürünün bizzat karar veremeyeceğini içtihat etmiştir⁵². Buna göre, haciz sırasında ileri sürülen meskeniyet iddiasına rağmen icra müdürü evi haczetmekle yükümlüdür⁵³. İcra müdürünün haciz işleminin ardından borçlunun şikâyet yolu ile icra mahkemesinde bu iddiasını ileri sürmesi ve değerlendirmeyi icra mahkemesinin yapması gerekecektir⁵⁴. Ancak Yargıtay'ın - bizim de hatalı bulduğumuz- bu uygulamasının önüne geçmek amacıyla; kanun koyucu, İİK m. 82/son fıkrasında⁵⁵ “*İcra memuru, haczi talep edilen mal ve hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir*” şeklinde bir hüküm tesis etmiştir.

Doktrine göre, meskeniyet iddiasını değerlendiren icra mahkemesi, dosya üzerinden karar vermemeli; evin borçlunun haline münasip olup olmadığını keşif ve bilirkişi delillerinin yardımıyla yerinde incelemelidir⁵⁶. Meskeniyet iddiasının daha önce yapılan değer tespit raporlarına göre değerlendirilmesi de doğru değildir. Aksi şekilde yapılan incelemeler, usul kurallarına aykırı olup eksik inceleme ile karar verilmesi nedeniyle kanun yollarına başvuru sebebi teşkil edebilir⁵⁷.

⁵⁰ Postacıoğlu/Altay, s. 449.

⁵¹ Postacıoğlu/Altay, s. 449.

⁵² Yargıtay 12. HD., 07.06.2011, E. 2011/13429, K. 2011/11832: “Haciz, cebri icra organı tarafından yapılan devlete ilişkin bir hakimiyet tasarrufu olup, icra takibinin konusu olan belli bir para alacağının ödenmesini sağlamak için bu yolda istemde bulunan alacaklı lehine söz konusu alacağı karşılayacak miktar ve değerdeki borçluya ait mal ve haklara icra memurunca hukuken el konulmasıdır. İ.İ.K.nun 75 ve 85. maddeleri, icra müdürüne haciz uygulanması konusunda bir takdir yetkisi tanımamaktadır. Somut olayda alacaklının talebi üzerine borçlunun Toki ve banka hesaplarına konulan haczin kaldırılması istenilmektedir. İcra müdürü alacaklının istemi üzerine haciz koymak zorunda olup, haciz konulan hesapta bulunan paraların haczedilemez nitelikte olup olmadığına karar vermek yetkisi icra mahkemesi nezdinde yapılacak şikâyet üzerine icra hakimine aittir. Bu sebeple icra dairesinin bu konuda karar verme yetkisi bulunmamaktadır.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 06.05.2019)

⁵³ Yargıtay 12. HD., 18.02.2010, E. 2009/21565, K. 3698: “İcra müdürü, (borçlunun kendi yedinde veya 3. şahısta olan menkul malları ile gayrimenkullerinden ve alacaklı ve haklarından alacaklının ana, faiz ve masraflar da dahil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarı) haczedecektir (m.85/1). İcra ve İflas Yasası'nın 79. maddesinde, gerekse 85. madde ifadesinden ortaya çıkan sonuç, icra müdürüne haciz uygulaması konusunda bir takdir yetkisi tanınmadığıdır. Gerçekten de 79. madde kesin bir ifade ile icra dairesinin haczi yapacağından, 85. madde yasal koşullar altında (borçlunun) mal ve alacaklarının haczolunacağından söz etmektedir. 85. madde sadece (alacaklara yetecek miktarın) saptanması konusunda icra müdürüne bir takdir hakkı tanımaktadır.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 10.05.2019)

⁵⁴ Muşul (Tasarrufun İptali Davaları), s. 447.

⁵⁵ Muşul (Tasarrufun İptali Davaları), s. 447.

⁵⁶ 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun m. 16 ile İİK m. 82'ye eklenmiş fıkra.

⁵⁷ Taşpınar, s. 176. (Naklen: Akil, s. 788)

⁵⁸ Akcan, s. 85.

Şikâyet prosedürü sonucunda; şikâyetin kabulü halinde alacaklı, reddi halinde ise borçlu karara ilişkin kanun yoluna başvurabilir⁵⁸.

Yapılan inceleme sonucunda, borçlunun meskeninin ekonomik ve sosyal durumuna göre ailesiyle birlikte yaşayabileceği asgari standartları aştığı tespit edilirse, mahcuz taşınmazın satılmasına karar verilecektir⁵⁹. Taşınmaz satışı sonucunda elde edilecek bedelin borçlunun haline münasip bir ev alabileceği tutardan daha az olmaması gerekir⁶⁰. Daha sonra satış bedelinden, borçlunun haline münasip bir ev alabileceği meblağ çıkarılarak borçluya bırakılır (İİK m. 82/III), kalan miktar alacaklıya/alacaklılara verilir⁶¹.

Açıkladığımız hususlar meskeniyet iddiasının değerlendirilmesine ilişkin genel kurallar olup buna göre; her ne kadar bir malın haczedilebilir olup olmadığına karar verme yetkisi icra mahkemesinde olsa da, tasarrufun iptali davası açısından; doktrine göre, meskeniyet iddiası hakkında iptal davasına bakan mahkeme karar vermelidir⁶². Bu görüşe göre, meskeniyet iddiasının tasarrufun iptali davasında ileri sürülmesi halinde, iptal davasına bakan mahkemenin meskeniyet iddiasını ön sorun (ön mesele) olarak değerlendirmesi gerekir⁶³. Zira meskeniyet iddiasının tasarrufun iptali davasının görüldüğü mahkemece değerlendirilmesi usul ekonomisine uygun olur⁶⁴. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi de tasarruf işlemine konu olan malın haczedilebilir olup olmadığına iptal davasına bakan mahkemenin karar vermesi gerektiğini içtihat etmiştir⁶⁵.

⁵⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes s. 66; Akcan, s. 90; Yavuz Balkan: *Haczedilmezlik ve Benzer Müesseseler*, Ankara 2009, s. 68.

⁵⁹ Akil, s. 788.

⁶⁰ Akil, s. 788; Akcan, s. 84.

⁶¹ Akil, s. 788; Akcan, s. 84.

⁶² Uyar (*Tasarrufun İptali Davaları*), s. 82; Uyar (*İptal Davasının Konusu*), s. 306; Baki Kuru: *İflas ve Konkordato Hukuku*, Ankara 1971, s. 388, dn. 4; Akşener, s. 383.

⁶³ Uyar (*Tasarrufun İptali Davaları*), s. 82; Baki Kuru: *İflas ve Konkordato Hukuku*, Ankara 1971, s. 388, dn. 4.

⁶⁴ Akşener, s. 383.

⁶⁵ Yargıtay 17. HD., 24.09.2013, E. 2013/13855, K. 2013/12721: "Kural olarak borçlunun haczedilmeyen bir malını malvarlığından çıkarması iptal davasına konu olamaz. Çünkü borçlunun bu işleminden alacaklıları zarar görmüş değildir. Bir malın haczinin mümkün olup olmadığına karar verme yetkisi icra mahkemesine ait olmakla birlikte (İİK 82) iptal davasında iptali istenen tasarruf konusu mal veya hakkın haczinin mümkün olup olmadığını davaya bakan mahkeme karar verecektir." (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 10.05.2019)

Aksi yönde karar için bkz: Yargıtay 15. HD., 17.12.1987, E. 3690, K. 4496: "Alacaklı tarafından borçlu aleyhine yapılan icra takibinde borçlunun borcu karşılama malı bulunmadığından icra memurunca borçlu hakkında aciz belgesi düzenlemekle, alacaklı tarafından «borcun doğum tarihinden sonra, borçlu tarafından eşine yapılan taşınmaz satışı hakkında tasarrufun iptali» istenmiştir. İİK'nun 277 ve 278. maddeleri hükümlerindeki dava koşulları gerçekleşmiş ve borçlunun eşine yapmış olduğu satışın anılan yasa maddelerine göre mal kaçırılmayı amaçlayan bağış niteliğinde bulunduğu anlaşılması nedeniyle, davanın kabulü gerekmektedir. Taşınmazın borçlu yönünden haczedilmezliği iddiası, açılan işbu iptal davasında ileri sürülemeyeceği gibi mahkemece bu husus gözetilerek davanın reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır." (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 10.05.2019)

2.2.3. Meskeniyet İddiasının İstisnaları

Borçlunun haline münasip evinin haczedilememesi kuralının birtakım istisnaları mevcuttur. Buna göre:

- Borçlu, haczedilen ev üzerindeki işçi ve müteahhitlere ait ipotek haklarına (TMK m. 893) karşı meskeniyet iddiası ileri süremez⁶⁶. Eğer borcun konusu, işbu evin yapım aşamasında çalışmış işçi alacağı yahut yapı malzemesi satmış tacirin alacağı ise, meskeniyet iddiasında bulunulamaz⁶⁷.
- İİK m. 82'nin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi şu şekildedir: “2, 3, 4, 5, 7 ve 12 numaralı bendlerdeki istisna, borcun bu eşya bedelinden doğmaması haline münhasırdır.”. O halde haciz işlemine konu olan borç, doğrudan evin bedelinden kaynaklanıyorsa meskeniyet iddiası ileri sürülemeyecektir. Örneğin, satış sözleşmesiyle bir evin devri halinde, devralan kişi (borçlu) karşı edim niteliğindeki satış bedelini devredene (alacaklı) ifa etmemişse, söz konusu evin cebri icra yoluyla elinden alınmasına katlanmak zorunda kalacaktır. Zira İİK m. 82/II'deki açık hüküm gereğince, evin haline münasip olduğu iddiası ancak borcun bu evin bedelinden doğmaması halinde ileri sürülebilir⁶⁸.
- İcra ve İflas Kanunu m. 83/a'da “82 ve 83 üncü maddelerde yazılı mal ve hakların haczolunabileceğine dair önceden yapılan anlaşmalar muteber değildir.” denilmek suretiyle, borçlunun haczedilmezlikten “önceden”⁶⁹ feragat etmesinin mümkün olmayacağı açıkça hüküm altına alınmıştır. Haczedilmezlikten feragat kurumunu düzenleyen İİK m. 83/a maddesinin lafzından çıkarılabilecek sonuç; borçlu haciz⁷⁰ sırasında veya hacizden

⁶⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272; Kuru (İcra), s. 821.

⁶⁷ Balkan, s. 67.

⁶⁸ Yargıtay HGK., 13.03.2015, E. 2013/2151, K. 1019: “Takip dayanağı ilam içeriğindeki alacak evlilik birliği içerisinde taşınmazın alımına yapılan katkıdan doğmaktadır. İİK'nun 82.maddesinin ikinci fıkrasının amacına uygun yorumlanması ile ve hakkaniyet ilkesi gereği, katkı payı alacağının eşyanın bedelinden doğduğu, buna göre alacaklısına karşı alımına katkı yaptığı taşınmaz için “borcun bu eşya bedelinden doğmaması haline münhasır” olması nedeniyle meskeniyet şikayetinde bulunulamayacağı kabul edilmiştir. O halde, katkı payından kaynaklanan borcun bu eşya yani alımına katkı yapılan evin bedelinden doğması halinde İİK'nun 82.maddesi birinci fıkrasının onikinci bendine dayalı borçlunun haline münasip evinin” haczedilemeyeceği; diğer bir ifade ile meskeniyet şikayetinin kabulü mümkün değildir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 12.08.2019)

⁶⁹ Buradaki “önceden” ibaresini, “haciz isteme yetkisinin gelmesi anından önceki dönemde” şeklinde anlamak gerekir. Örneğin takibe girilmeden önce ya da takipten sonra fakat hacizde önceki süreçte, haczi kabil olmayan bir malın haczedilebileceği yönünde borçlu ile yapılan anlaşmalar geçersiz kabul edilir. (Özbay, s. 545.)

⁷⁰ Burada kastedilen haciz kesin haciz olup ihtiyati haciz sırasında borçlunun meskeniyet iddiasından vazgeçmesi geçerli değildir. Zira ihtiyati haciz kesin haciz niteliğinde değildir. (Kuru, El Kitabı, s. 525; Mehmet Yalçın: “İcra ve İflas Hukukunda Mesken Haczi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009, s. 61)

sonraki süreçte belirli bir malvarlığı değerinin haczedilmezliğinden feragat edebilir⁷¹.

- Yargıtay içtihatlarına göre borçlunun bir alacaklısı lehine evini ipotek etmesi durumunda, ipotek alacaklısına karşı artık haline münasip evin haczedilemeyeceği iddiasında bulunulamaz⁷². Doktrindeki ağırlık görüşü de bu yöndedir⁷³.

Burada değerlendirilmesi gereken husus; borçlunun bir alacaklısına karşı evini ipotek etmesiyle diğer alacaklılarına karşı evin haczedilemez niteliğinden feragat etmiş olup olmayacağıdır. Yargıtay bazı kararlarında, evi üzerinde bir alacaklısı lehine ipotek tesis etmiş olan borçlunun diğer alacaklılarına karşı da meskeniyet iddiasından zımnen feragat etmiş sayılacağını belirtmiştir⁷⁴. Ancak bu içtihadına çeşitli istisnalar getirmiş⁷⁵ ve haczedilmezlikten feragat işlemi değerlendirilebilmek için borçlunun evi üzerinde tesis ettiği ipoteğin niteliğinin araştırılması gerektiğini belirtmiştir⁷⁶.

Yargıtay'ın bu içtihadı doktrin tarafından çeşitli gerekçelerle eleştirilmiştir. Hâkim görüşe göre, borçlunun bir alacaklısı lehine tesis ettiği ipotek, diğer alacaklılarına karşı meskeniyet iddiasından feragat ettiği sonucunu doğurmaz⁷⁷. Diğer bir ifadeyle,

⁷¹ Yargıtay HGK., 27.05.2015, E. 2013/12-2274, K. 1486: "Haczedilmezlikten feragat, hacizden önceki dönemde geçerli değildir. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)'nin 83/a maddesi gereğince borçlunun, hacizden önceki bir dönemde haczi mümkün olmayan bir mal veya hakkın haczedilebileceğine dair alacaklıyla yapmış olduğu anlaşma geçerli değildir. Bu durumda borçlu ancak haciz sırasında veya haciz işleminin gerçekleşmesinden sonraki dönemde haczedilmesi mümkün olmayan mal ve haklarla ilgili olarak bu hakkından vazgeçebilir." (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 11.05.2019)

⁷² Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272.

⁷³ Kuru (İcra), s. 822; Kuru (El Kitabı), s. 517; Kuru (İstinaf), s. 251; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 157; Muşul (İcra), s. 115; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272, 273; Yıldırım/Deren-Yıldırım, 2015, s. 159.

⁷⁴ Yargıtay 12. HD., 18.01.2007, 2006/22756-389: "... (Borçlu) taşınmazı teminat olarak göstererek bankadan ticari kredi alıp üzerine ipotek koydurduğundan haczedilmezlik isteminde bulunma olanağı yoktur..." (Oskay/Koçak/Deyneki/Doğan (C:2), s. 2375).

⁷⁵ Yargıtay 12. HD., 16.03.2017, E. 2016/13286, K. 4054: "Borçlunun daha önce ipotek ettiği taşınmaz hakkında sonradan haczedilmezlik şikayetinde bulunabilmesi için, ipoteğin, mesken kredisi, zirai kredi, esnaf kredisi gibi zorunlu olarak kurulmuş ipoteklerden olması ya da zorunlu ipoteklerden olmamakla birlikte ipotek bedelinin haciz tarihinden önce ödenmiş olması gerekir. Zira zorunlu olarak kurulan ipoteğin meskeniyet şikayetine engel teşkil etmeyeceği ilkesi, bu ipoteğin sosyal amaçlı olarak verilen kredinin teminatını oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Bunun dışında, borçlunun serbest iradesi ile kurduğu ipotekler, adı geçenin daha sonra bu yerle ilgili olarak meskeniyet iddiasında bulunmasını engeller." (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 11.05.2019)

Karara göre; borçlu konut kredisi almak amacıyla kredi veren kurum ya da kişi lehine evi üzerinde ipotek tesis etmişse veya zirai kredi almak amacıyla evini ipotek ettirmişse, diğer alacaklılara karşı haczedilmezlikten feragat etmiş sayılmaz.

Ayrıca borçlu evi satın aldığı kişi lehine ev üzerinde ipotek kurmuşsa, diğer alacaklılarına karşı meskeniyet iddiasından vazgeçmiş sayılmaz. (Yargıtay 12. HD., 24.9.1979, 7434/7177; Kuru (El Kitabı), s. 518.)

⁷⁶ Yargıtay 12. HD., 2.2.2007, 2006/23816-1791: "...Somut olayda haczedilmezliğe konu taşınmaz üzerinde TC. Ziraat Bankası lehine ipotek bulunduğu görüldüğünden, mahkemece bu ipoteğin niteliği araştırılarak açıklanan koşullar doğrultusunda meskeniyet şikâyetinin değerlendirilmesi gerekirken..." (Oskay/Koçak/Deyneki/Doğan (C: 2), s. 2369).

⁷⁷ Muşul (İcra), s. 115; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272, 273; Kuru (El Kitabı), s. 517; Kuru (İstinaf), s. 251; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 159; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 157; Kuru (İcra), s. 822; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 272, 273.

boçlu meskeniyet iddiasından sadece lehine ipotek tesis ettiği alacaklı için vazgeçmiş sayılacaktır.

2.2.4. Değerlendirme

Kanaatimizce de borçlu bir alacaklısının lehine kurduğu ipotek ile diğer alacaklılarına karşı meskeniyet iddiasından zımnem feragat etmiş olmaz. Zira bu işlem diğer alacaklılarına karşı meskeniyet iddiasından “önceden feragat” anlamına gelir ki; İİK m. 83/a hükmünde zımnem veya sarih olarak yapılan önceden feragat işlemleri açıkça yasaklanmıştır. Bunun yanı sıra, borçlunun haczi kabil olmayan bir malı üzerinde koydurduğu rehin geçerlidir⁷⁸. Bu durumda borçlunun ipotek alacaklısına karşı, meskeniyet iddiasında bulunamayacağı konusunda şüphe yoktur. Ancak borçlunun bu işlem ile diğer tüm ipotek alacaklılarına karşı da meskeniyet iddiasından feragat ettiğini kabul etmek, ipotek irade beyanının tehlikeli bir biçimde geniş yorumlanması anlamına gelir. Borçlu ve ailesini sosyal ve insani düşünceler doğrultusunda korumayı amaçlayan kanun hükmünün (İİK m. 82/I, b. 12) uygulanabilirliğini bu şekilde kısıtlamak kamu düzenine de aykırı olacaktır. Bu doğrultuda, borçlunun haczedilemez nitelikteki malvarlığı değerleri, tasarrufun iptali davasına konu olamayacaktır. Borçlunun bir başkası lehine haline münasip evi üzerinde ipotek kurması da, açıkladığımız gerekçelerle, meskenin haczedilemezlik niteliğini değiştirmeyecektir. Dolayısıyla böyle bir tasarruf işleminin iptal davasına konu olamayacağı kanaatindeyiz.

2.3. Haline Münasip Evin Devrinin İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı

Borçlunun haline münasip evini üçüncü bir kişiye devretmesi halinde; bu işleme karşı açılan tasarrufun iptali davasında, meskeniyet iddiasını ileri sürüp süremeyeceği tartışmalı bir husustur.

Doktrindeki ağırlıklı görüşe göre, haczedilemez nitelikteki bir malın malvarlığından çıkarılması tasarrufun iptali davasına konu edilemez⁷⁹. Zira iptal davasına konu olabilecek tasarrufların genel özelliklerinden biri de alacaklılara zarar vermiş olmasıdır. Haczi kabil olmayan bir malın borçlunun malvarlığından çıkarılması alacaklıları zarara uğratmayacağı için iptal davasına da konu olması mümkün değildir⁸⁰. Muşul, borçlunun bu tür tasarruf işlemlerine karşı iptal davası açılmayacağını, açıldığı takdirde mahkemenin davayı bu nedenle reddetmesi gerektiğini belirtmiştir⁸¹.

⁷⁸ Özbay, s. 556.

⁷⁹ Umar, s. 57; Uyar (Tasarrufun İptali Davaları), s. 82; Erdönmez, s. 131; Muşul (Tasarrufun İptali Davaları), s. 449.

⁸⁰ Umar, s. 57; Uyar (Tasarrufun İptali Davaları) s. 82; Erdönmez, s. 131.

⁸¹ Muşul (Tasarrufun İptali Davası) s. 449.

”Borçlunun haczi caiz olmayan bir mal veya hakkı üzerinde ki tasarrufu m. 278-280’deki şartlar bulunsa dahi iptale tabi değildir. Bir malın haczinin caiz olup olmadığına karar verme yetkisi tetkik merciine ait olmakla beraber, iptal davasında bu husus bir ön mesele teşkil ettiğinden, iptal davasına bakan mahkeme,

Doktrindeki diğer görüş ise⁸², borçlunun haline münasip evini iyi niyet kurallarına aykırı bir şekilde devretmesi halinde, açılacak tasarrufun iptali davasında haczedilmezlik iddiasını ileri süremeyeceği şeklindedir. Zira borçlu evini satarak menfaat elde ettiği halde, bunu iade etmemek için evin haline münasip olduğuna dayanması dürüstlük kuralına aykırıdır⁸³. Ayrıca evini devreden borçlunun kötü niyeti sübuta ermiş olduğundan meskeniyet iddiasında bulunamaması gerekir⁸⁴.

Yargıtay bu konuya ilişkin birbirinden farklı kararlar vermiştir. Yargıtay bazı kararlarında, borçlunun evini devretmesi ile mesken ihtiyacından tüm alacaklılarına karşı feragat etmiş sayılacağını ve artık meskeniyet iddiasında bulunmasının mümkün olmadığını belirtmiştir⁸⁵. Benzer yöndeki bazı kararlarında da, dava sonucunda tasarrufun iptaline karar verilmesi ve dava konusu evin haczedilmesi halinde, mülkiyet hala üçüncü kişiye ait olduğundan borçlunun meskeniyet iddiasında bulunamayacağını belirtmiştir⁸⁶.

iptali istenen tasarruf konusu mal veya hakkın haczinin caiz olup olmadığına karar verebilmelidir. Mahkeme, malın haczinin caiz olmadığına karar verirse davayı esasa girmeden reddedecek, buna mukabil malın haczinin caiz olduğu kanısına varırsa davanın esasına girip inceleme yapacaktır.” (Naklen: **Kuru** (Konkordato), s. 388, dn. 4). Fakat Kuru daha sonra bu görüşünden dönmüş ve borçlunun iptal konusu malın haczedilemeyeceğini ileri sürememesi gerektiğini; zira artık mülkiyetin üçüncü kişiye geçmiş olduğunu ve borçluya geri dönmeyeceğini belirtmiştir. (Bkz: **Kuru** (C. IV), s. 3476-3477.)

⁸² **Kuru** (C. IV), s. 3476-3477; **Üstündağ**, s. 230-231; **Özbay**, s. 565; **Eroğlu**, s. 68, 69.

⁸³ **Özbay**, s. 565.

⁸⁴ **Eroğlu**, s. 68, 69.

⁸⁵ **Yargıtay 15. HD., 27.02.1995, 706/1077**: “...Dava İİK'nun 277 ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Mahkemece, dava, davalı (borçlu) M. Y. Tarafından diğer davalı üçüncü kişi D.M. üzerine kayden geçirilen avlulu kerpiç ev ve samanlık vasfındaki taşınmazın, İİK'nun 82/12. maddesine göre haczi caiz olmayan ve borçlunun hâline münasip meskenden sayılan taşınmazlardan bulunduğundan bahisle reddolunmuştur. İİK'nun 82/12 maddesi, borçlunun ve ailesinin insanca yaşaması, ekonomik varlığını devam ettirebilmesi ve barınma gereksinimini karşılaması amacıyla getirilmiş olup borçlunun aksine davranışları yasaca korunmaya değer görülmemiştir. Borçlu M.Y. taşınmazda malik bulunduğu 1 / 2 payın tamamını çok düşük bir bedelle diğer davalıya kayden geçirmiş olmakla, tüm alacaklılarına karşı taşınmazı üzerindeki haczedilmezlik (meskeniyet) iddiasından önceden ve zimnen vazgeçmiş sayılır. Bu durumda davanın kabulü gerekirken, yazılı şekilde reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir...” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 11.05.2019)

Yargıtay 15. HD., 17.03.1997, E. 826, K. 1399: “Borçlu, İİK'nun 82. maddesi uyarınca «haczedilmezlik iddiası»nda bulunduğu bu davanın konusunu oluşturan 1607 ada 908 parsel sayılı taşınmazını daha sonra, 17.8.1994 tarihinde davalı 3. kişiye satmış olmakla, bu iddiasından vazgeçmiş sayılır. Öyle olunca, mahkemece uyumsuzluğun esasının incelenerek, sonucuna uygun hükme varılması yerine, davanın yazılı gerekçelerle reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 10.05.2019)

Yargıtay 15. HD., 17.12.1987, E. 3690, K. 4496: “Alacaklı tarafından borçlu aleyhine yapılan icra takibinde borçlunun borcu karşılar malı bulunmadığından, icra memurunca borçlu hakkında aciz belgesi düzenlenmekle, alacaklı tarafından «borcun doğum tarihinden sonra, borçlu tarafından eşine yapılan taşınmaz satışı hakkında tasarrufun iptali» istenmiştir. İİK'nun 277 ve 278. maddeleri hükümlerindeki dava koşulları gerçekleşmiş ve borçlunun eşine yapmış olduğu satışın anılan yasa maddelerine göre mal kaçırılmayı amaçlayan bağış niteliğinde bulunduğu anlaşılması nedeniyle, davanın kabulü gerekmektedir. Taşınmazın borçlu yönünden haczedilmezliği iddiası, açılan işbu iptâl davasında ileri sürülemeyeceği gibi mahkemece bu husus gözetilerek davanın reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (www.e-uyar.com, Erişim Tarihi: 10.05.2019)

⁸⁶ **Yargıtay 12. HD., 08.02.2005, E. 2004/24990, K. 2005/2109**: “Öte yandan, İİK'nın 283/1. maddesine göre “davacı, iptal davası sabit olduğu takdirde, bu davaya konu teşkil eden mal üzerinde cebri icra yolu ile, hakkını almak yetkisini elde eder ve davanın konusu taşınmazsa, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın

Aksi yöndeki kararları ise, borçlunun haczi kabil olmayan malını malvarlığından çıkarmış olmasının iptale tabi olmayacağı şeklindedir⁸⁷.

2.3.1. Değerlendirme

Kanaatimizce, borçlunun haline münasip evini devretmesiyle tüm alacaklılarına karşı haczedilmezlikten feragat ettiği düşünülemez. Zira İcra İflas Kanunu m. 83/a gereğince, haczedilmezlikten feragatin yalnızca haciz sırasında veya hacizden sonra mümkün olabileceğini, bu nedenle önceden yapılan feragatlerin geçersiz olacağını belirtmiştik⁸⁸. Bu doğrultuda, doktrindeki ağırlıklı görüşe katılarak, borçlunun haline münasip evini üçüncü bir kişiye devretmesi üzerine açılan tasarrufun iptali davasında, söz konusu ev hakkında haczedilmezlik iddiasının ileri sürülebileceği kanaatindeyiz. Nitekim tasarrufun iptali davasına konu işlemin alacaklıya zarar vermiş olması gerekirken, haczi kabil olmayan bir malın borçlunun elinden çıkarılmasıyla alacaklılar nezdinde herhangi bir zarar söz konusu olmamaktadır⁸⁹. Dolayısıyla borçlunun tasarruf işlemini yapmamış olması ihtimalinde de haline münasip ev, alacaklıların alacağını tahsil etmesine hizmet etmeyecektir.

Ayrıca borçlunun kötü niyetli davranışının korunmaması gerektiği ve bu sebeple meskeniyet iddiasını ileri süremeyeceği düşüncesine de katılmamaktayız. Zira borçlu hâlihazırda İİK m. 82/I, b. 12'nin koruması altındayken tasarruf işlemini gerçekleştirdiğine göre, bu işlemi kötü niyet ile yaptığı düşünülemez⁹⁰.

Bunun yanı sıra, borçlunun haline münasip evini devretmesi her zaman kendisi için avantajlı bir durum olmayabilir. Örneğin evin satış bedeliyle otomobil satın almış olan borçlunun, otomobili cebri icra ile paraya çevrilerek elinden alınabilir. Hâlbuki borçlu haline münasip evini devretmemiş olsaydı, meskeniyet iddiasında bulunarak evin cebri icrayla satışını engelleyebilecekti. Otomobili cebri icra ile sattırıp paraya çeviren alacaklının, alacağının tümünü tahsil edemediği için aciz vesikasına dayalı olarak tasarrufun iptali davası açtığını düşünelim. Bu halde, alacaklının borçlu ile üçüncü kişi arasındaki devir işlemini iptal ettirerek evi de cebri icra ile paraya çevirmesine

---

tashihine mahal olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir. "Satış ile 3. kişiye geçen mülkiyet tasarrufun iptaline karar verilmesi ile borçluya geri dönmez. Yalnızca, alacaklıya 3. kişiye ait taşınmaz üzerine haciz koydurarak sattırarak suretiyle alacağını tahsil imkanı verir. Hacze dayanak yapılan tasarrufun iptali ilamında da anılan yasa hükmünde uygun olarak yalnızca satış işleminin iptaline karar verilmekle yetinilmiş olup 3. kişi adına olan tapu kaydının iptali ile borçlu adına tesciline dair bir hüküm kurulmamıştır. Bu nedenle taşınmazın mülkiyeti 3. kişiye ait olup, borçlunun kendisine ait olmayan taşınmaz üzerine konulan haciz nedeniyle İİK'nin 82/12. maddesine dayalı olarak haczedilmezlik şikayetinde bulunması mümkün değildir." (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019)

⁸⁷ **Yargıtay 17.HD., 24.09.2013, E. 2013/13855, K. 2013/12721:** "Kural olarak borçlunun haczedilmeyen bir malını malvarlığından çıkarması iptal davasına konu olamaz. Çünkü borçlunun bu işleminden alacaklıları zarar görmüş değildir. Bir malın haczinin mümkün olup olmadığına karar verme yetkisi icra mahkemesine ait olmakla birlikte (İİK 82) iptal davasında iptali istenen tasarruf konusu mal veya hakkın haczinin mümkün olup olmadığını davaya bakan mahkeme karar verecektir." (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019)

⁸⁸ **Bkz:** 2.2.3. Meskeniyet İddiasının İstisnaları

⁸⁹ **Erdönmez,** s. 132.

⁹⁰ **Akşener,** s. 383.

imkân tanınır, borçlu açısından son derece olumsuz bir sonuç yaratılmış olur. Bu tür durumların önüne geçmek amacıyla borçlunun haline münasip evin haczedilmezliği kuralını ileri sürülebilmesi gerekir.

2.4. Üçüncü Kişinin Meskeniyet İddiasında Bulunup Bulunamayacağı

Bu konuda değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, meskeni alan üçüncü kişinin İİK m. 82/1, b. 12 gereğince haczedilmezlik iddiasında bulunup bulunamayacağıdır.

Doktrinde ileri sürülen birinci görüş, üçüncü kişinin haline münasip evin haczedilemeyeceği iddiasında bulunamayacağı yönündedir⁹¹.

İkinci görüşe göre, böyle bir durumda borçlu haczedilmezlik iddiasında bulunamasa bile, dava konusu ev yeni malik açısından haline münasip nitelikteyse, yeni malikin (üçüncü kişinin) haczedilmezlik iddiasında bulunabilmesi gerekir⁹².

Yargıtay ise, meskeniyet iddiasının yalnızca borçlu tarafından ileri sürülebilecek bir şikâyet sebebi olduğu ve üçüncü kişinin icra dosyasında borçlu sıfatı olmadığı gerekçeleri ile üçüncü kişi tarafından meskeniyet iddiasının ileri sürülemeyeceğini belirtmiştir⁹³.

2.4.1. Değerlendirme

Kanaatimizce, böyle bir durumda evi devralan üçüncü kişinin meskeniyet iddiasında bulunamayacağını peşinen söylemek hatalı olur. Şayet söz konusu evin üçüncü kişi açısından haline münasip olması halinde, kanunun açık hükmü gereğince (İİK m. 82/1, b. 12) üçüncü kişiler haczedilmezliği ileri sürülebilmelidir. Tasarruf konusu evin

⁹¹ **Kuru (C: IV)**, s. 3476-3477; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan (C: 2)**, s. 2345.

⁹² **Akil**, s. 798.

⁹³ **Yargıtay 12. HD., 10.12.2015, E. 17105, K. 31231**: “Diğer taraftan, İİK'nun 82. maddesinin 1. fıkrasının 12. bendinde; borçlunun haline münasip evinin haczolunamayacağı ifade edilmiştir. Anılan yasal düzenleme uyarınca, meskeniyet şikâyeti, yalnızca takip borçlusuna tanınmış bir hak olup; takipte borçlu sıfatı taşımayan 3. kişinin bu şikâyette bulunmaya hakkı yoktur. Somut olayda, şikâyetçi A. Ö.'ün yukarıda değinilen yasal düzenleme ve açıklamalar uyarınca icra takibinde "borçlu" sıfatını taşıması nedeniyle, takip borçlusuna D.İ.'nin ise taşınmazın maliki olmaması sebebiyle meskeniyet şikâyetinde bulunamayacakları açıktır. Bu durumda, mahkemece, şikâyetin aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken; yazılı gerekçeyle hüküm tesisi isabetsiz ise de; sonuçta istem reddedildiğinden sonucu doğru mahkeme kararının onanması gerekmiştir.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 01.05.2019).

Yargıtay 12. HD., 6.6.2005, E. 9692, K. 12254: “İİK'nun 283/1. maddesine göre «davacı, iptâl davası sabit olduğu takdirde, bu davaya konu teşkil eden mal üzerinde cebri icra yolu ile, hakkını almak yetkisini elde eder ve davanın konusu taşınmazsa, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın tashihi mahal olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir.» Satış ile 3. kişiye geçen mülkiyet tasarrufun iptaline karar verilmesi ile borçluya geri dönmez. Yalnızca, alacaklıya, 3. kişiye ait taşınmaz üzerine haciz koydurarak sattırarak suretiyle alacağını tahsil imkanı verir. Hacze dayanak yapılan tasarrufun iptali ilamında da anılan yasa hükmüne uygun olarak yalnızca «satış işleminin iptaline» karar verilmeyle yetinilmiş olup, «3. kişi adına olan tapu kaydının iptali ile borçlu adına tesciline» dair bir hüküm kurulmamıştır. Bu nedenle taşınmazın mülkiyeti 3 kişiye ait olup, borçlunun kendisine ait olmayan taşınmaz üzerine konulan haciz nedeniyle İİK'nun 82/12. maddesine dayalı olarak haczedilmezlik şikâyetinde bulunması mümkün olmadığı gibi, şikâyette de hukuki yararı yoktur.” (www.sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 04.05.2019)

değerinin fazla olması halinde, satış sonucunda elde edilen miktardan üçüncü kişiye (yeni malik) haline münasip bir ev alabilmesi için gereken bir miktar bırakılarak kalan tutarın takip alacaklısına verilmesi uygun bir çözüm olur⁹⁴. Bu doğrultuda, yeni malikin takibin tarafı olmadığından bahisle meskeniyet iddiasını ileri süremeyeceği görüşüne katılmamaktayız. Zira meskeniyet iddiası İİK m. 16 kapsamında bir şikâyet sebebi teşkil etmektedir. Şikâyet muhalefet yolu ise yalnızca alacaklı ya da borçlunun menfaatleri değil, üçüncü kişilerin de menfaatini korumaya yöneliktir⁹⁵. Bu açıdan menfaati zedelenen üçüncü kişilerin de meskeniyet şikâyetinde bulunmasına cevaz verilmesi gerekir.

SONUÇ

Takip hukukunda, kural olarak borçlu borcundan ötürü tüm malvarlığı ile sorumludur. Buna karşılık, borçlunun haline münasip evi, gerek kamu düzeninin korunması gerek borçlunun ailesi ve kendisinin yaşamını idame ettirebilmesi amacıyla haczedilmez mallar arasında sayılmıştır (İİK m. 82/1, b. 12). Haline münasip ev kavramı geniş yorumlanarak, borçlunun sosyo-ekonomik durumuna ve yaşadığı çevrenin yerel teamüllerine göre ailesi ile birlikte oturabileceği her türlü meskenin bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir.

Borçlunun haczedilmez mallarına ilişkin haczedilmezlikten feragat etme hakkı olmakla birlikte, İİK m. 83/a'ya göre hacizden önce yapılan feragatler geçersizdir. Borçlunun haline münasip evi üzerinde ipotek kurması, ipotek alacaklısına karşı haczedilmezlikten feragat ettiği anlamına gelecektir. Yargıtay kararları ve doktrindeki hâkim görüş bu yöndedir. Ancak Yargıtay'ın, borçlunun haline münasip evi üzerinde ipotek koydurmasıyla bütün alacaklılarına karşı haczedilmezlikten feragat etmiş sayılacağı yönündeki içtihatları, doktrinde eleştiri konusu olmuştur. Kanaatimizce de, İİK m. 83/a hükmünün açıklığı karşısında Yargıtay'ın bu görüşüne katılmak mümkün değildir. Ayrıca, kamu düzeni düşüncesiyle getirilen İİK m. 82/1, b. 12 hükmünün uygulama alanını daraltmamak gerekir. Aksi halde, yaşam standartlarının korunması ve böylece borçlarını ödeyebilmek için çalışması istenen borçlu ve borçluyla birlikte yaşayan ailesi zor durumda kalabilecektir.

Haline münasip ev üzerinde ipotek tesisinin yanı sıra, borçlunun evini üçüncü bir kişiye devretmesi de mümkündür. Nitekim borçlunun haciz veya iflastan önce malları üzerindeki tasarruf yetkisi henüz kısıtlanmamış değildir. Borçludan alacağımı tahsil edememiş olan alacaklının, borçlunun haline münasip evini devretmesine yönelik tasarrufun iptali davası açıp açamayacağı doktrinde tartışmalı bir husustur. Yargıtay

⁹⁴ Aynı yönde: **Akil**, s. 798-799.

⁹⁵ “Cebrî icra organı tarafından yapılan bir işlemi iptal ettirmek veya düzeltmek konusunda yararı olan her ilgili, şikâyet yoluna başvurabilir. Şikâyet talebinde bulunabilmek için ilgilinin taşınması gereken hukukî yararın var olabilmesi için, söz konusu icra takip işleminin ilgilinin hukukî durumuna yönelik ve onu etkilemiş olması gerekmektedir. Ancak kamu yararının söz konusu olduğu hâllerde hukukî yarar koşulu aranmaksızın yolsuz işlem iptal edilir.” (Naklen: **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes**, s. 60.)

kararları ise, ağırlıklı olarak, haline münasip evin devrine yönelik açılan tasarrufun iptali davasında, meskeniyet iddiasında bulunulamayacağı yönündedir.

Yargıtay'ın bu yöndeki kararlarının yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Zira tasarrufun iptali davası ile borçlunun alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik yaptığı ve alacaklılarına zarar veren tasarruf işlemlerinin iptali amaçlanır. İİK m. 82/1, b. 12 hükmünün varlığı karşısında, borçlunun haline münasip evini alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla devretmeyeceği açıktır. Haline münasip evin devri sonucunda alacaklıların zarara uğraması da söz konusu değildir. Bunun yanı sıra, İİK m. 83/a uyarınca, borçlunun haline münasip evini devretmesiyle tüm alacaklılarına karşı haczedilmezlikten feragat ettiği düşünülemeyecektir. Bu doğrultuda, haline münasip evin devri tasarrufun iptali davasına konu olamayacaktır. Dolayısıyla tasarrufun iptali davası açılması halinde, borçlunun meskeniyet iddiasında bulunabilmesi gerekir. Zira ancak bu şekilde haline münasip evin haczedilmezliği hususu değerlendirilebilecek ve tasarrufun iptali davası hakkında hüküm kurulabilecektir. Devir konusu evin haline münasip olduğu tespit edildiği takdirde, tasarrufun iptali davasının reddedilmesi gerekir.

Bunu yanı sıra, meskeniyet iddiasında bulunma hakkını yalnızca borçluya tanıyan Yargıtay içtihatları da doktrin tarafından haklı olarak eleştirilmektedir. Nitekim tasarrufun iptali davasının kabulü ihtimalinde; alacaklı, borçlunun üçüncü kişiye devrettiği mallar üzerinde cebri icra yetkisi kazanacağından, üçüncü kişinin de menfaatinin zedelenmesi söz konusudur. Bu nedenle dava konusu evin üçüncü kişinin haline münasip olması durumunda, üçüncü kişiye de meskeniyet iddiasında bulunma imkânı tanınması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Akcan, Recep: “*Borçlunun Haline Münasip Evi Ve Bilirkişiye Başvurulması*” (Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, C: 20, S: 1)

Akil, Cenk: “*Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Haczedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)*” AUHFD, 60 (4) 2011: 775-808.

Akşener, Haşmet Sırrı: *İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları*, İstanbul 2007.

Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/Taşpınar-Ayvaz, Sema: *İcra ve İflas Hukuku*, 3. b., Yetkin Yayınları, Ankara 2017.

Balkan, Yavuz: *Haczedilmezlik ve Benzer Müesseseler*, Ankara 2009.

Bulut, Uğur: “*Borçlunun Haline Münasip Evi Üzerinde İpotek Tesisi ve Haczedilmezlikten Feragat*” (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel S., 2012, s. 1073-1103, C: 12)

Erdönmez, Güray: *Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali*, 2. b., İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.

Eroğlu, Orhan: *Açıklamalı- İçtihatlı Tasarrufun İptali Davaları ile Muvazaa Davaları ve Karşılaştırılması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

Günay, Erhan: *Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası)*, 4. b., Ankara 2016.

Güneren, Ali: *İcra ve İflas Hukukunda Tasarruf İptal Davaları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

Kaçak, Nazif: *Tasarruf İptal Davaları*, Ankara 2008.

Karakaş, İzzet/ Ertekin, Erol: *Tasarrufun İptali Davaları*, Ankara 1998.

Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 27. b., Ankara 2013.

Kuru, Baki: "Haczi Caiz Olmayan Şeyler" (AÜHFD 1962/1-4, s. 277-326) (makale)

Kuru, Baki: *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 2. b., Ankara 2013. (el kitabı)

Kuru, Baki: *İcra ve İflas Hukuku*, C: IV, 3. b., İstanbul 1997. (C: IV)

Kuru, Baki: *İcra ve İflas Hukuku*, İstanbul 1988. (icra)

Kuru, Baki: *İflas ve Konkordato Hukuku*, Ankara 1971. (konkordato)

Kuru, Baki: *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku*, Legal Yayınevi, İstanbul 2016. (istinaf)

Muşul, Timuçin: *İcra İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları*, 2. b., Adalet Yayınevi, Ankara 2017. (Tasarrufun İptali Davaları)

Muşul, Timuçin: *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 6. b., Adalet Yayınevi, Ankara 2017. (İcra)

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C: I, İstanbul 2018.

Oskay, Mustafa/ Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan: *İİK Şerhi, Madde 68-99*, C: 2, Ankara 2007. (C: 2)

Oskay, Mustafa/ Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan: *İİK Şerhi, Madde 277-370*, C: 5, Ankara 2007. (C: 5)

Özbay, İbrahim: “*İcra ve İflâs Hukukumuzda Haczedilmezlikten Feragat*” (AÜEHFD 2005, C. IX, S. 1-2)

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz /Sungurtekin-Özkan, Meral/Özekes,Muhammet: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.

Pekcanitez, Hakan/Simil, Cemil: *İcra İflas Hukukunda Şikayet*, İstanbul 2017.

Postacıoğlu, İlhan E./Altay, Sümer: *İcra Hukuku Esasları*, 5. b., Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

Taşpınar, Sema: “*Borçlunun Bazı Mallarının Haczedilememesi ve Nedenleri (Haczedilmezlik ve Nedenleri)*”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1994.

Taze, Mehmet: *Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara 2007.

Tuncer-Kazancı, İdil: *Tasarrufun İptali Davalarında İspat*, Ankara 2015.

Umar, Bilge: *Türk İcra İflas Hukukunda İptal Davası*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1963.

Uyar, Talih: *Tasarrufun İptali Davaları*, 5. b., Bilge Yayınevi, Ankara 2018.

Uyar, Talih: “*Haczi Caiz Olmıyan Mallar ve Haklar*”, Recai Seçkin’e Armağan, Ankara 1974, s. 551-586. (Makale)

Uyar, Talih: “*Tasarrufun İptali Davalarının Konusu*” (TBB Dergisi, 2008, S: 78, (s. 287-314), (İptal Davasının Konusu)

Üstündağ, Saim: *İcra Hukukunun Esasları*, 7. b., İstanbul 2000.

Yalçın, Mehmet: “*İcra ve İflas Hukukunda Mesken Haczi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*”, İstanbul 2009.

Yıldırım, Mehmet Kamil/Deren-Yıldırım, Nevhis: *İcra ve İflas Hukuku*, 7. b., Beta Yayınevi, İstanbul 2016.

Yıldırım, Mehmet Kamil: *İcra İflas Hukukunda İptal Davaları*, İstanbul 1995.

Yılmaz, Ejder: *Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.

Yılmaz, Ejder: *İcra İflas Kanunu Şerhi*, Yetkin Yayınları, Ankara 2016. (şerh)

İnternet Kaynakları:

<http://www.sinerjimevzuat.com.tr>

<http://www.e-uyar.com>